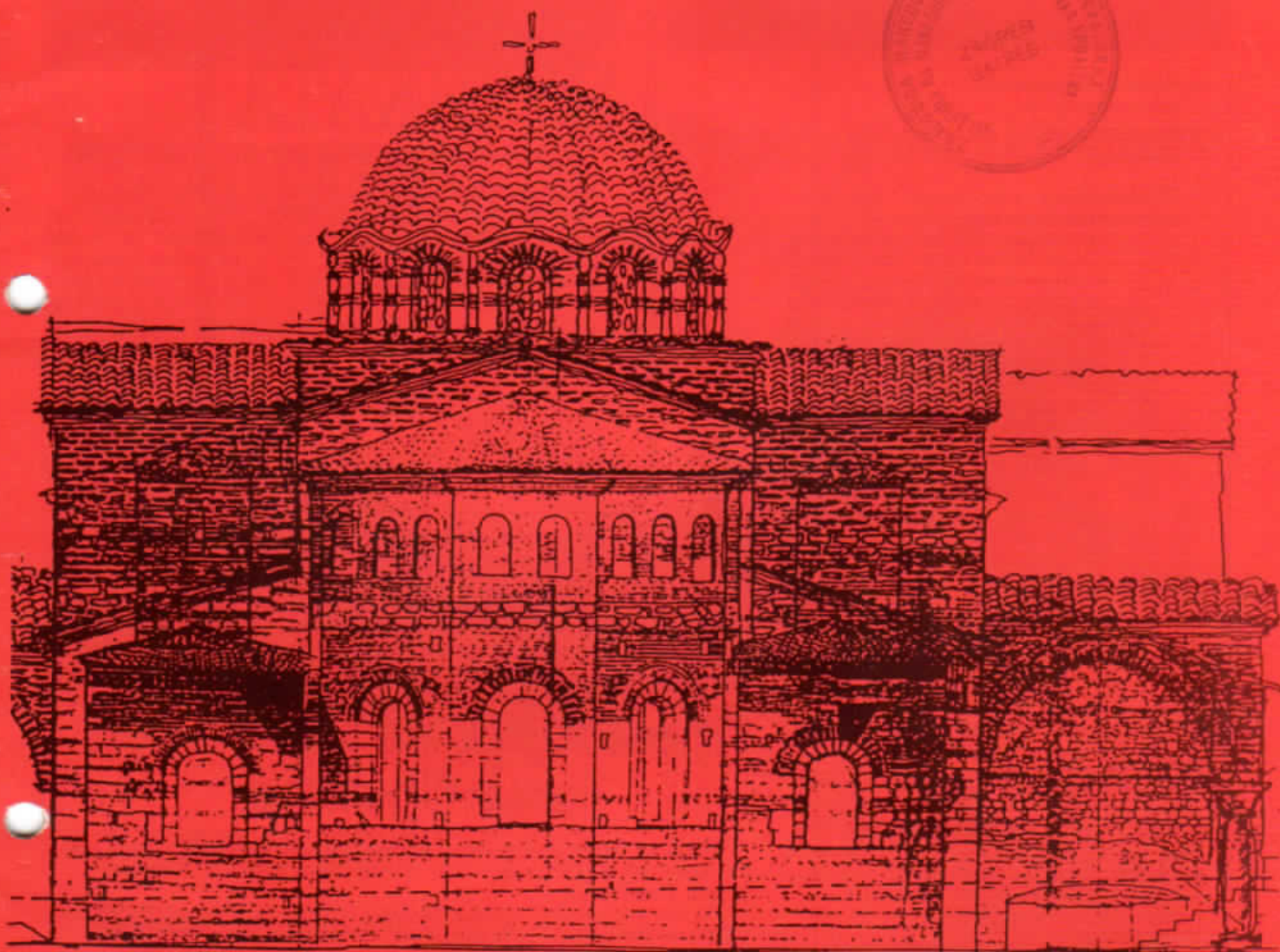

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

ГОДИНА III. 1995.
KOLOVOZ – PROSINAC
АВГУСТ – ДЕКЕМВРИ
ЦЕНА 5 кн

10
БРОЈ

**СРЕЌНА НОВА ГОДИНА
И
ЧЕСТИТ БОЖИЌ**

СОДРЖИНА:

- Ријека: Висок придонес во одбраната на Хрватска 7
- МКД »Браќа Миладиновци« – Осијек 9
- МПЦО »Св. Наум Охридски« – Сплит 11
- Американските слависти и македонистиката 15
- Разговор со АНТЕ ПОПОВСКИ 17
- Нови владици за европската и Струмичката епархија 21
- Охридскиот пливачки маратон – Светски настан 22

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
ВЕСНИК НА ЗАЕДНИЦАТА
НА МАКЕДОНЦИТЕ
ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

За издавачот:
д-р НИКОЛА ГРОЗДАНОВСКИ

Главен уредник:
ОГНЕН БОЈАЦИСКИ

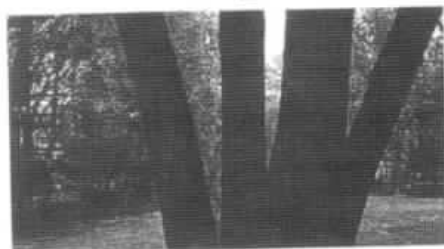
Редакција:
Михаило НИЧОТА, Љиљана СТЕФАНОВСКА, Феодор КРЕЉА, Глигор САЗДОВСКИ, Славица ЕФРЕМОВА (секретар на редакцијата), Костадин АТАНАСОВ (фотографија)
Жиро сметка:
За »Македонски глас« 30102-678-82341
– Загреб

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

Врз основа на одредбите од чл. 58 став 3 од Законот за јавно информирање во РХ (Народне Новине бр. 22/1992 весникот е пријавен и регистриран под број 421 во Министерството за култура и просвета – Сектор информирање – 14. 7. 1993 г.
Tisak: »A. G. Matoš« d.d., Samobor

Заедница на Македонците во Република Хрватска, Загреб, Прерадовиќева, 17
тел. 425-766

Тома Прошев

МУЗИКАТА ОТКИНАТ ДЕЛ ОД ДАДЕНОСТА

ВЧЕРА ВО ДПМ

Промоција на книга од Тома Прошев

Вчера, во салата на Друштвото на писателите на Македонија, се одржа промоција на книгата „Музиката-откинат дел од даденоста“ од композиторот Тома Прошев.

За оваа книга, која ја издаде издавачката куќа „Македонска ревија“ од Скопје, во библиотеката „Студии и есен“, зборувааше г-динот Анте Поповски.

Осврнувајќи се врз оваа книга промоторот истакна дека Тома Прошев овде, прави една суптилна анализа на творечкиот чин и уметноста. Исто така, беше нагласено дека ова остварување е резултат на долгогодишното богато искуство на композиторот Тома Прошев, автор на голем број дела, што припаѓаат на повеќе облици на музичката уметност, „книгата синтетизира битни компоненти на творечката размисла: проблемот на националното во музиката, појавата на неоромантизмот како актуелна стилска определба на нашето време, потоа проблемот на односот меѓу уметничкото дело и публиката, како и природата на творечкиот чин“ – подвлече Анте Поповски, и додаде дека „книгата е фундирана на една особена филозофска подлога, бидејќи ги отвора прашањата неопходни не само за музичката уметност, туку и за уметноста воопшто.

Самиот автор за своето дело, рече дека „тоа е одраз на обидот вербално да се осветлат размислите што се најблиски до суштината на креирањето“.

И.П.

ПОДРШКА НА ДУХОВНОТО ТРАЕЊЕ

Скопје – (октомври) Според определбите и одлуките на Управниот одбор на МПЦО Св. Злата Мегленска – Загреб во повеќедневен престој во Македонија се упатија претседателот г. др. Тома Прошев и секретарот Огнен Бојаџиски, проф. а во договор со Светиот Синод на МПЦ и Комисијата за односи со верските заедници на Владата на Република Македонија.

Делегацијата во Скопје имаше повеќе средби со истакнати црквенодостојници на МПЦ и кај државните органи на Владата и Парламентот на Република Македонија. Беше примена од Неговото Блаженство г.г. Михаил, владиката Кирил, потоа од Претседателот на Парламентот г. Стојан Андов како и од зам. Претседателот на Комисијата за односи со верските заедници г. Славе Николовски-Катин.

Скопско-призренскиот бискуп др Јоаким Хербут се задржа во подолг срдечен разговор со г. др Тома Прошев и Огнен Бојаџиски, проф. информирајќи се при тоа за работата и животот на МПЦО Св. Злата Мегленска во Загреб и македонските христијани во Република Хрватска.

Делегацијата за време на својот престој ги запозна своите соговорници и надлежните црквени и државни власти со својата материјална и општа состојба, изнесувајќи го барањето на македонските христијани што побргу да се оствари постојан престој на свештеник и со заедничка помош на обеите црквени власти и држави да се овозможи просторно сметување на црквената општина со трајно регулирање на нејзиниот материјален статус во рамките на Европската епархија на МПЦ.

Б.

Bogat plan aktivnosti

OSIJEK - Mjesni odbor »Gornji grad« jučer je bio mjesto održavanja godišnje skupštine Makedonskog kulturnog društva »Braća Miladinovci« iz Osijeka. Sve nazočne, među kojima su bili i Ljiljana Naumova-Marčetić, otpravnica poslova veleposlanstva Republike Makedonije u RH, te Vukrašin Jevski i Goran Stojkovski, članovi Upravnog odbora Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj, pozdravio je predsjednik Društva, prof. Blagoja Jevanovski.

Kulturno društvo »Braća Miladinovci« počelo je raditi prošle godine, promičući makedonsku kulturu na području Slavonije i Baranje. U 1995. godini istakli su se organizacijom koncerata, promocijama knjiga, priredivanjem likovnih izložaba i brojnim tribinama kojima nastoje produbiti dobre odnose Republike Makedonije i Republike Hrvatske. Ustrajni u namani održavanja kulturnih i drugih veza s Makedonijom, izrazili su zadovoljstvo dosadašnjim radom. Za iduću godinu planiraju niz aktivnosti, primjeric: sudjelovanje na Makedonskim susretima u Zagrebu, izložbama makedonskih akademskih slikara te predavanjima s povijesnim tematikom.

S.O.

Glas Slavonije

20. studenoga 1995.

ИСКРИ НА ДУХОТ И ПОДНЕБИЕТО

Ријека – Изложбата «Македонска Карикатура» што веќе еден месец гостува во Република Хрватска (нај-првин во Загреб, потоа во Сплит) допатува и во кварнерскиот бисер, во салата Филодраматице. Така на 28. 10. 1995. г. во присуство на истакнати јавни, културни работници и представници на градското поглаварство на Ријека: градоначалникот г. Славко Линиќ, прочелникот г. Милјенко Магдиќ, г. проф. д-р Маријан Коломбо како и представници на Медицинскиот факултет, представници на етничките друштва и заедници во Ријека, беше отворена оваа изложба на искри на духот и македонското поднебие.

Присутните на отворањето на изложбата во името на организаторот ги поздравиле др. Стилијан Георгиев, претседател на МКД «Илинден» а поздравиле упати и г. Прочелник г. Милјенко Магдиќ. За самата поставка, за творечкиот дострел на македонската карикатура и нејзините вредности зборуваше г. Мишо Цвијановиќ, познат новинар и карикатурист. Во пригодната програма што ја организираа членовите на МКД «Илинден» беа рецитирани поетски фрагменти од македонски и хрватски автори, на македонски јазик и чакавски говор, во избор и интерпретација на г. Драган Даниловски и во придружба на гитара г. Давор Драгичевиќ. Изложбата предзвика интерес не само кај членовите на МКД Илинден туку и кај широкото граѓанство, така што изложбата беше отворена од 28. 10. до 4. 11. 1995. г.

Л. Цветковски

БЕРЕКИНСКИ ДУХОВИ

Сплит – По повод одбележувањето 1.700 години на град Сплит, МПЦО Св. Наум Охридски и Друштвото Македонија од Сплит подготвија низ активности со кои се вклучија во прославата и одбележувањето на овој особено значаен јубилеј. Во Музејот на град Сплит на 19. 10. 95. свечено, во присуство на бројни јавни, културни работници и представници на сплитското Поглаварство изложбата ја отвори г-жа Лиљана Наумова-Марчетиќ вршител на работите при Амбасадата на Република Македонија во Република Хрватска. На свеченото отворање присуствуваа представници на Сплитско-далматинската Жупанија г. Петар Кроло, Алојз Тушек, г. Јосип Грчиќ-Филиповиќ, од МАТИЦАТА Хрватска г. Иван Бошковиќ, потоа представници на дипломатско-конзуларниот кор, бројни новинари и карикатуристи меѓу кои Б. Вукелиќ, Ж. Луетиќ, Младен Вукуќ, Цакташ Владимир и други.

Гостите и домаќините на свеченото отворање на изложбата «Македонска карикатура» ги поздравиле во името на организаторите и г-жа Ивона Неделковска-Мусиќ, претседател на МПЦО Св. Наум Охридски во Сплит.

Спонзорите и донаторите на оваа изложба г. Иван Брајковиќ и Стјепан Грацин потоа приредија мала закуска, заедно со г. Анте Биќиќ во пријатниот амбиент на ресторанот «Зелен Бор».

Василка Јотева-Брешковиќ

СО ЛУБАВ КОН МАКЕДОНИЈА

Загреб – Традиционалниот македонски национален празник Илинден и годинава Македонците и нивните пријатели во Република Хрватска го прославија со љубов кон Македонија, како изблик на сопствениот национален идентитет, манифестирајќи тесна поврзаност со луѓето и средината во која живеат и работаат, го делат доброто и злото.

Организатори на овогодишните прослави, средби, викенди и дружења беа во Ријека МКД «Илинден», во Пула МКД «Кочо Рацин» во Осијек МКД «Браќа Миладиновци» и во Сплит Друштвото на Македонците и пријателите на Македонија, а во Загреб, Заедницата на Македонците.

Годинава Македонците од Загреб и загребската жупанија не се собраа традиционално во Самобор, туку организаторот се реши пикникот да го организира во излетиштето Препуштовец што на многумина им представуваше пречка за доаѓање заради отежнатите сообраќајни комуникации и летниот дожд. И покрај тоа големата сала во Препуштовец беше преполна. Поздравна реч до присутните упатија др Никола Гроздановски претседател на Заедницата и г-жа Лиљана Наумова-Марчетиќ, вршител на работите во Амбасадата на Република Македонија во Загреб. Во културно забавната програма учествуваа ансамблот на «мезкин камен», како и гостите од Осијек ...

Б.

ПОЕТСКО МАТИНЕ СО МАЈЧИНИОТ ЈАЗИК

Самобор – Заедницата на Македонците во Република Хрватска веќе четврта година по ред, во ноември или декември, во деновите кога 1939. г. во ова убаво градче крај Загреб Коста Рацин ги објави своите песни «Бели Мугри», организира поетски средби и дружења, одбележувајќи го на тој начин историскиот миг во траењето на македонскиот литературен јазик и македонска културна историја.

Во присуство на представници од општината Самобор како и членови на македонските друштва од Ријека и Осијек, положени се букети свежо цвеќе пред спомен бистата на големиот македонски патриот и поет, а потоа во Музејот на Самобор одржано е поетско матине на кое за ликот и творештвото на Рацин зборуваше др Борислав Павловски, а спомени евоцираше кустосот г-дин Ивица Судник.

Б.

ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Загреб – Македонските христијани собрани во МПЦО Св. Злата Мегленска во Загреб традиционално го прославија со Богослужба Христово Рождение во црквата Св. Рок.

Благодарејќи на Светиот Синод на Македонската православна црква и Н. Б. г.г. Михаил и годинава во Загреб дојде македонски свештеник, отец Владимир Кралев, кој одржа Богослужба за Бадњаќ в сабота, како и утрена Литургија за Божик – Христово Рождение.

Во преполната црква Св. Рок, по студено и лизгаво време македонските христијани си го исполнуваат заветот кон светата светиклиментова црква, негувајќи го не само мајчиниот македонски јазик, туку и македонската богослужба и љубовта кон древната татковина Македонија.

Тие со особено внимание ја примија Посланицата на Н. Б. г.г. Михаил и неговите желби за мир, љубов, добро и благостојба во светот и меѓу народите.

Паричката од бадњаќот му припадна на г. Никола Трајковски кој ќе биде нунко за идниот Бадњаќ.

• • •

Сплит – Македонските христијани собрани во МПЦО Св. Наум Охридски во Сплит имаа богослужба на вториот ден од Божик (понеделник) во Црквата Безгрешно зачнување, кај Сестрите Ангели, при што Молебие служеше отец Владимир Кралев, пренесувајќи им ја воедно и Посланицата на Н. Б. г.г. Михаил. Во Сплит на 5. јануари тие свечено го одбележија и патрониот празник на својата црковна општина Св. Наум Охридски – Чудотворец.

Б.

Загреб – Македонските христијани собрани во Македонската православна црковна општина Св. Злата Мегленска во Загреб, веќе втора година го одбележуваат патрониот празник на 26. октомври, што е посветен на Светицата Злата Мегленска.

Богослужба по тој повод служеше протојереј отец Горги Кацарски од Соборниот храм Св. Климент Охридски од Скопје, а домаќинка беше г-жа Татјана Краљ. Во преполната црква Св. Рок македонските христијани собирајќи се и обновувајќи ја својата желба на протојереј отец Кацарски, да помогне што поскоро во Загреб да дојде постојан македонски свештеник. Домаќинка на идниот Патронен празник е г-ж Љубица Пахлина.

Блажевски Крсте

МОЈА УБАВИЦЕ

Во клетките на модрината
ја гледам вистината
Езерска земјо, моја убавице

Патот светците го денат
мудроста од минатото
потстрек со снага зрачи
Езерска земјо, моја убавице

Нашинците итро молчат
се викаат Трпе и Трајан
живеат благословено
од Господа со букви свети
Езерска земјо, моја убавице

Во срцата на езерата
се и нашите чувства
и грозот и орелот
и рисот и лавот
Езерска земјо, моја убавице

Пред илјадници години
Нункото име ни кладе
простете соседи
нови нунковци не сакеме
Езерска земјо, моја убавице.

ВИСОК ПРИДОНЕС ВО ОДБРАНАТА НА ХРВАТСКА

– Во клубот на МКД «Илинден» свечен прием за Македонците припадници во Хрватската војска

– «Разнородната шума е секогаш поздрава од еднородната, но само тогаш, кога секое нејзино стебло има цврсти корени, да ги издржи искушенијата на соживување во својата средина» – истакна г. д-р Стилијан Георгиев

Ријека – Во Татковинската војна што ја водеше Република Хрватска меѓу припадниците на Хрватската војска, нејзините доброволци и редовниот состав, се најдоа и многу Македонци од Приморско-горанската Жупанија. Според податоците на риечкиот Уред за одбрана, 7 насто од вкупниот состав се Македонци од кои во санитарско-здравствениот дел 5 насто и тоа пет лекари и повеќе девојки.

На свечениот прием (на 17. 11. 1995. г.) присуствуваа триесетина припадници на ХВ, представници на Друштвото на доброволци во татковинската војна, Друштвото на војни ветерани, Уредот за одбрана на град Ријека, како и други гости, меѓу кои спонзор на свечаноста беше «Истравино-експорт» – Ријека.

Поздравувајќи ги овие патриоти и предани граѓани на Република Хрватска, д-р Стилијан Георгиев претседател на МК «Илинден» во својата свечена беседа меѓу другото истакна:

– «Особена чест ми и задоволство што можам во името на МКД «Илинден» да Ве поздравам сите Вас борци на Хрватската војска од македонско потекло. Нашето Друштво е прво друштво на Македонците во Република Хрватска, втемелено на 13. јануари 1991. г. како неполитичко и непрофитно друштво во кое членуваат граѓани и државјани на Република Хрватска, Македонци кои живеат во Приморско-горанската жупанија.

Како што знаете целта на нашата асоцијација е да ги зајакне меѓусебните врски и односи меѓу Македонците што живеат во Ријека и на подрачјето на нашата Жупанија, да ги афирмира многувеконните духовни и културно-историјски врски помеѓу Македонија и Хрватска, меѓу два блиски народи на кои реалноста на животот им одредила тежок животен пат, само затоа што сакале, и секогаш сакаат, да бидат слободни и свои на своето.

Сите ние сме денес соочени со создавање на нови односи во светот, на една нова реалност и ние не смееме да ги пренебрегнеме од своето сознание, размислата и искуството дека разнородната шума секогаш е поздрава и поприлична од еднородната, но само тогаш, навистина само тогаш, кога секое нејзино стебло има цврсти корени да ги издржи искушенијата на соживување со својата средина».

Во изминатото време могу наши луѓе се соочија со многу нови историски моменти, кога дојде време за секој наш човек, не само со збор туку и со дело да ги докаже верноста и човештината кон средина та во која се дели животот и иднината.

Македонците во Република Хрватска, особено оние што живеат во нашата Приморско-горанска Жупанија, направија многу дела, докажувајќи ја и потврдувајќи својата верност кон Хрватска. Најсветлото и највозвишено дело го направивте Вие драги војни, кога како Македонци ги дадовте на располагање своите животи за слободата и демократијата на Република Хрватска.

Токму зато секој наш член на Друштвото, секој граѓанин и државјанин на Република Хрватска, и секој Македонец, таа Ваша саможртва и пожртвуваност никогаш нема да ја заборави. Како што нема да ги заборава оние што ги положија животите и ја пролеаа својата крв за слободата и демократијата на нашата нова татковина Република Хрватска.

Со Одлука на Претседателството на МКД Илинден како пригоден дар ви се доделува книгата «Кронологија на Охридската Архиепископија» од Огнен Бојаџиски, која рељефно и мошне суптилно, на моменти, ја оцртува духовната голгота на македонскиот човек низ вековите, и длабочината и корените што ја поврзуваат Македонија со Хрватската духовна средина, од времињата на светите солунски браќа Кирил и Методиј до ден денес. Таа книга Ви ја подаруваме, бидејќи сметаме дека дава добар поглед и преглед на нашите духовни корени, кои се многу блиски со корените на хрватскиот човек. А осветлувањето на нашите корени го зајакнува она што беше главна мисла водилка на секој од Вас како борец во Хрватската војска – да зајакнува нашата верност кон хрватската Татковина».

На Македонците припадници и војни во Хрватската војска им беа врачени и Благодарници од МКД Илинден, како и други пригодни подароци, а потоа беше одржана заедничка пригодна веселба.

Собирот и оваа мала но по многу што вонредно особена примерна свечаност ја поздравива представници на присутните Хрватски Друштва истакнувајќи дека нивните сограѓани Македонците со својот пример можат на сите да им служат на чест.

Левко Цветковски, проф.

Svjetski kriteriji makedonske karikature

Osijek je domaćin izložbi karikatura istaknutih makedonskih karikaturista koja treba pridonijeti jačanju hrvatsko-makedonske kulturne razmjene

Glas Slavonije

Utorak, 10. listopada 1995.

Danela PAVLIĆ

U organizaciji Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj Zagreb, Makedonskog kulturnoga društva »Braća Miladinovci« Osijek, Galerije »INA« industrije nafte d.d. Zagreb i Galerije likovnih umjetnosti Osijek otvorena je u 8. listopada u Caffe-galeriji Osijek, izložba karikatura istaknutih makedonskih karikaturista, koja će biti postavljena do 15. listopada.

Nakon Zagreba, Osijeku su se predstavili Dimitar Čudo, Ane Vasilevski i Aleksandar Janković sa tridesetak karikatura koje najbolje ilustriraju karikaturu kao medijsku pojavu. U njihovim se radovima može prepoznati trenutak pojavljivanja i sklonosti prema vrsti medija - stilski pojednostavljeni radovi Dimitra Čude, likovno prepoznatljive karikature Ane Vasilevskoga i ležernijega crteža najmlađega među njima Aleksandra Jankovića.

Čudo Dimitar sudionik je najznačajnijih festivala karikature u svijetu i dobitnik je brojnih nagrada i priznanja, a trenutačno je glavni i odgovorni urednik humorističkoga lista »Osten« u kojemu karikatura od 1945. godine ima svoj najznačajniji prostor. Ane Vasilevski jedan je od utemeljitelja Udruženja karikaturista Makedonije koja je zajedno s Velikom Britanijom, Belgijom i Nizozemskom utemeljitelj Europske udruge karikaturista, a trenutačno je potpredsjednik ove udruge.

Aleksandar Janković dobitnik je brojnih nagrada za karikature objavljivane u brojnim europskim listovima, a koje je prikupio i u knjigu karikatura.

Nazočne nedjeljom otvaranju izložbe pozdravio je Vladimir Džanko, ravnatelj osječke Galerije, o izložbi je govorio Nikola Grozdanovski, predsjednik Zajednice Makedonaca, a izložbu je otvorila Liljana Naumova-Marčetić, vršitelj dužnosti veleposlanika Republike Makedonije u Republici Hrvatskoj, ističući uvjerenje da će i ova izložba pridonijeti jačanju kulturne razmjene Makedonije i Hrvatske uz želju da i Makedonija uskoro ugosti umjetnike iz Osijeka.

Treba napomenuti da je predstavljanje makedonske karikature u Osijeku pomogla zrakoplovna tvrtka »Avioimpex« iz Skopja koja je, kao jedina makedonska tvrtka koja održava zrakoplovne veze s Hrvatskom, omogućila prijevoz slika i autora, koji ipak nisu bili nazočni osječkom otvaranju.

U prigodnu glazbenu program nastupio je Slobodan Cvetičanin uz glasovirsku pratnju Jagode Treneska-Cvetičanin, te učenici Glazbene škole Franje Kuhača Osijek Kiril Naumov, Katarina Stamenkowska i Tomislav Hühn izvodeći djela Händela, Prokopieva, Zajca i Berlota.

»Vrh svjetske karikature u doslovnom smislu najizravnije je doveden u Skopje«, piše Senaid Serdarević u popratnom katalogu izložbe: »čime su svjetski kriteriji postali element stvaralaštva makedonskih autora. Takvi pomaci u kvaliteti rada uočljivi su u novinskoj karikaturi, izdanjima knjiga karikatura i najvišim nagradama na svjetskim festivalima karikatura«.

»Ova je izložba jedna od aktivnosti Zajednice Makedonaca koja je ušla u program za 1995. godinu i želja nam je da izložba ne bude sa-

mo u Zagrebu, nego da obiđe i druge veće gradove, kako bi je što više ljudi vidjelo, budući da je u posljednje vrijeme makedonska karikatura zauzela vrlo visoko mjesto u europskoj, pa i svjetskoj karikaturi«, ističe Nikola Grozdanovski: »U kulturnoj razmjeni između naše zemlje i Hrvatske smatramo da je potrebno makedonsku karikaturu predstaviti i u Osijeku gdje djeluje Makedonsko kulturno društvo koje je jedno od najmlađih društava, ali čini mi se da je među najaktivnijim, na čemu treba u prvom redu zahvaliti predsjedniku prof. Blagoju Jovanovskom i svim članovima Društva koji uvijek prate događaje u Makedoniji i u Hrvatskoj«.

Ратко Димовски:

ЗА ТЕБЕ

Жед...
Распукната, исконски жедна,
диши, под снагава моја,
копнее за секоја капка.

Молк...
Воздухот застанал,
ни ветер
ни штурец не се слуша.

Па сепак, на секаде живот
низ пожелтената трева
од сонце пепелосана.

Низ сончогледите
со наведнати глави
и потемнети лица

Од еднаш станав силен
ко матни вардарски води
за да се спротиставам.

Бисери, чисти капки,
од долапот што течат
во срцево ги барам.

И повеќе од тоа...
Стрежево, Калиманци,
Липковски студени води,
со грстои да и подарам.

Восхит...
Охридски браној ќе свртам,
Дрим и Радика ќе станам
жедта да и ја згласнам

02. 08. 1993 во Битола

АКТИВНОСТИ ШТО ОБРВРЗУВААТ

– Најголем дел од замислените планови и програми остварен

– На Собранието присуствуваа г-жа Лиљана Наумова-Марчетиќ вршител на работите во Амбасадата на Република Македонија во Република Хрватска, Др. Горан Стојковски и Вукашин Јовевски, членови на Главниот одбор на Заедницата на Македонците во Република Хрватска од Загреб, представници на етничките заедници од Осијек и други гости од градот.

Во Месниот одбор »Горњи град« во Осијек на 19. 11. 1995. г. се одржа редовното годишно собрание на Македонското културно друштво »Браќа Миладиновци« во Осијек. Ова Друштво е создадено на 22. 10. 1994. г. како резултат на повеќегодишните иницијативи Македонците кои живеат и работаат на подрачјето на Славонија да се организираат во свое друштво и низ него да ги негуваат својот јазик, култура и национален идентитет, поврзувајќи ги хрватскиот и македонскиот народ врз традициите и долгогодишните културни и други взаемни односи. Во изминатиот едногодишен мошне организиран и активен период, друштвото успеа да ги профилира своите активности, да најде адекватна програма и план за работа и се разбира истите да ги реализира. На тој начин остварен е завиден ниво на афирмација на македонскиот културен и национален идентитет и остварени се бројни врски со татковината, а посебно со другите слични македонски асоцијации во Република Хрватска. Меѓу поважните и поопстојни манифестации и сериозно организирани активности секако се: Македонските денови на културата (по повод 700 годишнината на град Осијек), предавањето на проф. др Тома Прошев за македонскиот музички идентитет, литературни средби, концертот на »Пријателство« во населбата Чепин, изложбата Македонска карикатура и сл. Одбележен е традиционалниот македонски национален празник Илинден и земено е учество на средбите во Самобор (55 г. »Бели Мугри« од Коста Рацин), Загреб и во Сесвете.

Секако дека во реализацијата на овие активности дека учествувале голем број членови од Друштвото и дека активностите би можеле да бидат уште поквалитетни и поорганизирани ако се имаат и свои клубски простории, меѓутоа за жал прашањето за клубски простории е сеуште отворено и се вложуваат големи напори во соработка со градските власти во Осијек овој проблем на вземна корист да се разре-

ши. Меѓутоа тоа не смее да влијае врз ентузијазмот за работа и уште поквалитетни ангажмани на секој член и пријател на клубот односно Друштвото.

На Годишното собрание укажано е на помошта што ја пружела Заедницата на Македонците, Жупанијата осиечко-барањска како и Градското поглаваратство на Осијек. Особено им е заблагодарено на спонзорите, со чија помош и донации се одржани најголем број од активностите: »Алколоид« д.д. од Загреб, »Плива« – Осијек, »Македонка« од Осијек, Градска тржница – Осијек, »Електрославонија« – Осијек, »Опус« – Осијек и други.

Во остварувањето на бројните активности, планови и манифестации успешна соработка и меѓузвзаемност остварена е со Сојузот на Унгарите во Република Хрватска, со Евангелскиот факултет во Осијек, Педагошкиот и Правниот факултет на Свеучилиштето »Ј. Ј. Штросмајер« – Осијек, Друштвото на слепите »Брано Филип-Штрига«, Музичката школа, Галеријата на ликовните уметности и други. Благодарение на соработката со јавните медиуми, за бројните активности широко е информирана јавноста како во Осијек и Славонија така и ширум Хрватска и Македонија.

МКД »Браќа Миладиновци« води посебна сметка и за евиденцијата и докуменцијата поврзана со сите активности и настани. Благодареејќи на ентузијазмот на еден дел членови годинава за прав пат е објавен и »Информативниот билтен« на Друштвото.

Годишното собрание ја прифати и програмата и планот за активности што ќе се реализираат во текот на 1996.г.

Благоја Јовановски, проф.

УЧЕБНИК ЗА ГРЧКИ И МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

- Автор на книгата »Грчки јазик« (со разговорник) е проф. Танас Стерјов, а ја издаде ПИП »Добрушевски« од Битола

Неодамна, приватното издавачко претпријатие »Добрушевски« од Битола ја отпечати книгата »Грчки јазик« (со разговорник) од проф. Танас Стерјов. Овој двојазичен учебник е наменет за луѓето кои сакаат да го учат грчкиот јазик, а за оние кои го познаваат грчкиот јазик да го користат за учење на македонскиот јазик. Книгата претставува значајно лингвистичко и секојдневно помагало. Таа содржи 320 страници текстови и вежби кои се предадени во превод на грчки и на македонски јазик, потоа поместен е краток речник, како и среднообемно грчко-македонски разговорник, кои ќе имаат многустрано значење во учењето на јазиците.

Во предговорот на книгата се вели дека грчкиот и македонскиот јазик се полни со живот и моќ. Нивните корени се протегаат далеку во минатото, а лексиката содржана во книгата е сообразена со литературните форми на грчкиот и македонскиот јазик. Тоа, секако, ќе помогне познавањето на јазиците на другите народи да биде од голема корист во воспоставувањето на комуникациите, а особено е значајно кога станува збор за два соседни народи: грчкиот и македонскиот. Познавањето на јазикот значи можност да се почувствува душата на еден народ, полесно со него да се комуницира и подобро да се воспостави пријателство.

С.Н. Катин

ИНТЕР ПЕЈО И ГОСТИЛНИЧАРО

Дошол Пејо една сабота на пазар во Прилеп со своите мариовци и излегол в чаршија да се прошета и да ја разгледа. Се запрел пред една гостилница: вриеле тенџериња со разни манџи. Му протекле слинките од убавата миризба, ама немал парички да влезе да повечера. Затоа си извадил од торбата едно парче лебец и отишол кај тенџерињата и почнал да си го топли лебецот на паревата што излегувала од нив, та така поомекнат почнал да си гриска од него. И таман сакал да се истави од тенџерињата, почнал гостилничарот да му вика однатре:

– Еј, побратиме, камо пари што си го натопли лебот.

Пејо се зачудил што му бара кога не сркна ни една лажица од манџата. Но гостилничарот истрча надвор и го грабна да го тресе и да му бара да плати за паревата. Пејо почна да се брани и да докажува дека нема зошто да плаќа но овој остро го нападна и му рече:

– Ке платиш како попче што си го натопли лебот. Ако не беше оганот под тенџерињата, немаше да има парева, а за оганот се потребни дрва, за кои јас сум дал пари. И ти затоа ќе платиш, или ќе ти удрам десет стапови.

Виде Пејо оти на правина ќе јаде котек и почна да си мисли, па наеднаш ја погледна својата сенка од вечерното сонце и му вели:

– Е добро де, добро. Ке ми удриш, ќе ми удриш. Ајде земај го стапот.

Гостилничарот изнесе еден голем стап и сакаше да го налегне Пеја за да му ги удри десетте стапови, но Пејо го фати за раце и му вели:

– Удри, побратиме, ако сакаш и сто стапови, по мојава сенка, оти ако не сум јас овдека да ја имаше и неа.

Сите присутни слатко се насмеја и го пофалија Пеја, а гостилничарот го викна во гостилницата и го навечера од најслатките манџи заради мудрата Пејова одбрана.

II

Дошол другпат Пејо кај гостилничарот и си нарачал една ваганка манџа да си поруча. Кога се наручал Пејо, дошол гостилничарот, си ја зел ваганката и лажицата и му побрал пари за манџата, велејќи:

– Е, побратиме, некни ме измами ти и не плати што си го натопли лебот на паревата, ама сега не можеш да мрткаш. Давај го грошот ваму.

Гледајќи го Пејо како си ги собира ваганката и лажицата, наеднаш се присети на некаква досетка и го извади грошот. Но наместо да му го тури во раката на гостилничарот, тој го удри силно од масата и веднаш си го зеде назад и си го тури в џеб, велејќи:

– Мене грошот, а ти земи си го звукот од него, оти и ти си ги прибира ваганката и лажицата.

Кога гостилничарот почна да протестира што не плаќа, Пејо го потсети на понапрежниот случај со паревата, па му вели:

– Да не беше мојот грош, немаше да има и звук, – пак измрда од плаќањето.

САМОСОЗНАВАЊЕ И ЗРЕЕЊЕ

– Едногодишното искуство во постоењето и работата на оваа Македонска православна црковна општина ги оправда причините на нејзиното основање

– Големо разбирање и поддршка од домаќините: Сплитско-макарската надбискупија и Сплитско-далматинската жупанија

Сплит – Потребата од создавање наша Македонска православна црковна општина во Сплит (1. 10. 1994. г.) и Далмација беше значителна и има големо значење посебно на нашите Македонци кои живеат и работаат на ова подрачје, зошто таа дојде не само како потврда на нашите духовни потреби туку и потврдување на нашите национални обележја: искажување на сопствениот национален идентитет и низ богослужбата на македонски јазик, со наши свештеници и негување и афирмација на нашите историски и традиционални самобитни белези. Во самозатајните почетоци особено разбирање имавме кај јавните медиуми, граѓаните на Сплит и Далмација, а особено кај Сплитско-макарската надбискупија на чело со Надбискупот г. Анте Јуриќ, нашиот докажан и несребичен пријател мнсг. Томислав Караман, Генерален викар на Надбискупијата, кај Поглаварството на град Сплит и г. градоначалник Никола Грбиќ, Сплитско-Далматинската жупанија и г. жупан Круно Пероња. Меѓу оние што ни пружа поддршка, морална и материјална секако се и Матицата Хрватска, (сплитскиот огранок) на чело со благородниот г. проф. Иван Бошковиќ, а се разбира не можеме а да не ја оставиме и помошта и поддршката што ни ја даваа и даваат галериите, Музејот на град Сплит, другите културни и сл. институции, голем број јавни и културни работници.

Едногодишното искуство, релативно кусо но богато, минато низ мошне динамични и смислени активности, најповеќе на хуманитарен план, ја осмислило и зацврсна нашата улога и место.

Овие активности се одвиваа на различни начини како во полза на нашите соборјани така и на корист на Македонската православна црква и во нив ни помагаа особено г. фра д-р Леонардо Ореч од Хуманитарната организација »Меѓугорје – Мир«, кој меѓу другото ни помогна со своите врски и познанства да се стапи во контакт со разни хуманитарни организации надвор од Хрватска, широм светот. За да може овие активности што подобро да се организираат и да бидат меѓусебно поврзани со Македонската православна Црква во Скопје, беше предвидено и остварено повеќедневно

престојување во Република Македонија со благонаклоност на Н. Б. г.г. Михаил, Светкот Синод на МПЦ и Комисијата за односи со верските заедници во Македонија и г. Славе Николовски-Катин.

Во текот на август о. г. (1995) биме примени во летната резиденција на Архиепископот Охридски и македонски Н. Б. г.г. Михаил, во Калишта на брегот на Охридското Езеро, каде што во мошне средечен и пријатен разговор Н. Б. г.г. Михаил беше информиран како за нашите активности во Сплит и Далмација, така и за хуманитарните активности што ги планираме и во кои ќе треба да се вклучи и МПЦ.

Вонредно корисна беше и посетата и разговорите со митрополитот г. Кирил – Кумановско-полошкиот митрополит, кој е наедно и претседател на хуманитарната организација на Македонската православна Црква «Милосрдие». Благодарение на неговото разбирање и помош успеавме да посетиме повеќе стари цркви и манастири низ Македонија. Се уверивме со колку љубов нашите христијани се грижат на нив, свесни за нивната историска бесценетост и големина, но исто така неморално да ги одржуваат во подобра состојба. Токму затоа веднаш презедовме извесни чекори и активности за понагласено собирање хуманитарна помош, односно апел до сите хуманитарни организации не само да помогнат туку и да дојдат да се запознаат со вистинската состојба и самите да проценат со што, како и на кој начин можат најдобро да помогнат еднократно и долгорочно.

Во тој смисол и правец се одвиваа и нашите разговори со г. Славе Николовски-Катин, во чија организација и помош го посетивме збратмениот град со Сплит од Македонија – Штип. Бевме примени и кај градоначалникот на град Штип г. Трајчо Спасов, кој подоцна и самиот беше гостин на град Сплит по повод прославната на Св. Дује – заштитникот на град Сплит.

Особен впечаток ни остави и посетата и разговорот во редакцијата на списанието «Македонија» како и Матицата на иселениците на Македонија, кои со голем интерес и внимание узнаваа за нашите активности, место и улога во севкупниот живот на Сплит и Далмација.

Би сакале на сите нив да им искажеме голем благодарност, спремност за понатамошна соработка и взаемност, со желби за успех, среќа и мир и добро во новата 1996 г.

Ивона Неделковска-Мусиќ
Претседател на МПЦО
Св. Наум Охридски – Сплит

ПРИЧИНА ДА ЗАПЕЕМЕ СЕКОЕ СОБИРАЊЕ

ПУЛА – Со години, ние Македонците, кои живееме во Истра, а посебно во Пула настојувавме да ја исползуваме секоја причина, било за празник, свадба, визита, или така пријателски да се дружиме и секогаш, кога е за арно, да си запееме, или како некои од нас велат, «песната да си ја кажиме». Песната, нашиот изгор, копнежот по родниот кат. Убо, ние постарите, родени во Македонија, успивани со свонците на овците и свирка на кавалот, при најулавите во животот доживевани заједнисонца, кој стемнуваат со песната на штурците, тоа го имаме во себе си, во срцето, но што е со младите? Боже само пак музиката и панкот ги интересира, а овде останав саштисан, кога ги слушнав децата наши, овде на море родени, кај ги пеат нашиве песни. . .

– Што ме прашуваш Ефтиме, кога го знаеш. Охриѓанец си, си чул за клетвата на јагулите, далеку да идат, дури до Саргаско Море, таму да се мрестат, таму да умираат, ама на младите им го всадуваат чувството и копнежот за бистрите езерски води, па тие тргнуваат на далеку, опасно патување, преку Атлантикот, Средоземното и Јонското, до Јадранското Море, па натаму по реката Дрим. Дури кога ќе дојдат до Црни Дрим, под високите брани на хидроцентралите, кога југот ќе им ги разгали чувствата со миризбата од езерото, која ја знаат, што ја носат во себе, се нафрлуваат врз големите водопади, удираат во бетонот, загинаваат, ама некои од нив и поминуваат. Доваѓаат со високата трева и бистрата езерска вода, во длабините помеѓу планините Галичица и Јабланица.

Тажно ми збориш Сиѓане, што дури срцето ми го гориш, ама ни ти не си го сочувал шишенцето со вол-

шебната вода, криглата да ги развиш и спеташ кај Маркови Кули, па пак од штрк, човек да станеш. Те слушам кај кљакаш, свртен кон изгревот, со сонце во очите. Но сепак, така се збираме, по некоја ќе позбориме, а песната е неизоставна, па и орото ќе се заигра. Тоа го сторивме веднаш по изборниот состанок во петок на 23 јуни годинава, кога останавме да си запееме и оро заиграме, дури до полноќ.

Причина за песна и игра ни беше отворањето на изложбата на ликовни остварувања на современите македонски автори, меѓу кои најголем број на дела, беа од распеаната палета и најлирските чувства на др. Никола Гроздановски-Коле. Ги посетивме нашите пријатели и сонородници во друштвото «Илинден» во Ријека, повод отворање на изложба на современа македонска карикатура.

Се сретнавме не само во галеријата и бифето, туку и во просториите на нивното културно уметничко друштво и тука, песната убава македонска песна, ни беше за добре – дојде и наш одговор добро ве нашле.

Изложбата од Ријека, ќе ја добијеме наскоро во Пула, уште едно отворање на галеријска поставка, причина да се среќаваме, запееме и заиграме.

Причините за такви средби ги планираме, наскоро и во свои простори. За тогаш се спремаме посебно, бидејќи сите наши членови одвај чекаат момент, кога ќе го добијеме тоа место на собирање и дружење во тек на зимава, а после ќе е полесно и поубаво во баирон, во ливаѓето кај македонската црква во Водњан, ако треба и панаѓур ќе правиме, само убаво да се провеселиме.

Ратко Димовски

Изјава на претседателот Киро Глигоров по повод воспоставувањето дипломатски односи со САД и потпишувањето на привремена согласност со Република Грција

СПОСОБНИ СМЕ ЗА ДА ОПСТОИМЕ

На 13 септември 1995 година воспоставивме целосни дипломатски односи со Соединетите Американски Држави. Со овој чин конечно се заокружија односите и соработката меѓу Република Македонија и САД, што има големо значење не само за нашата земја, туку и за пошироката стабилност на југот на Балканот. Традиционалните пријателски односи меѓу нашите две земји, поддршката

американско-македонски интереси за мир и стабилност на југот на Балканот и за зацврстување на меѓународната позиција на Република Македонија.

Токму затоа во оваа пригода сакам да изјавам дека Република Македонија постигна нов крупен успех на својата мирољубива политика, на принципите за политички дијалог во решавањето на спорните прашања со соседите, за остварување на човековите и малцинските права во согласност со меѓународните стандарди, на принципите за европеизација на Балканот и за заштита на сопствените национални интереси и цели.

● *Македонско-американските односи се поставени врз цврсти основи. Го поздравувам реалистичкиот однос што соседна Грција го покажа со потпишувањето на Спогодбата. – Македонско – грчките односи имаат перспектива во интерес на двата народа*

Претседателот на Република Македонија,
Киро Глигоров

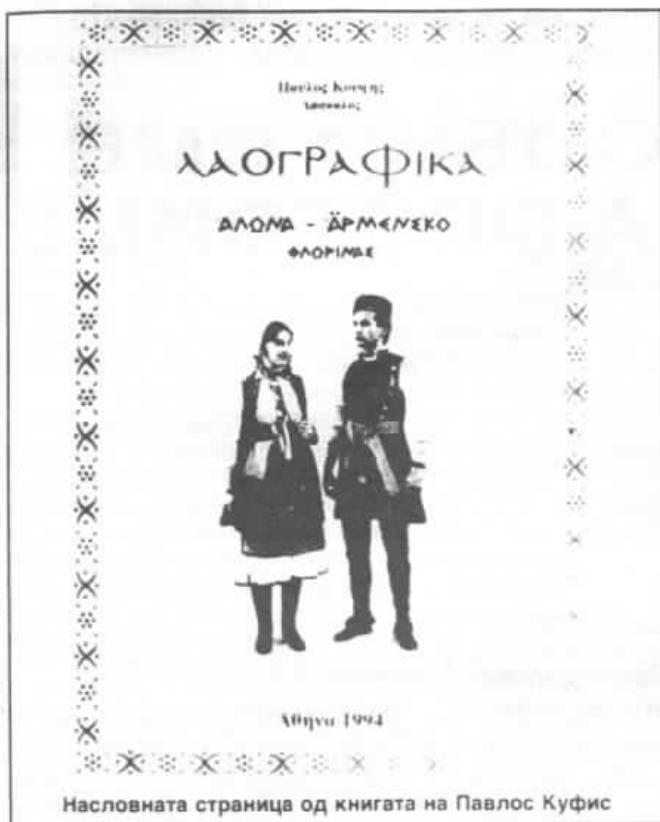
што САД во изминативе години ја даваа на независноста на Република Македонија, нејзиниот прием во Организацијата на Обединетите нации и учеството на САД во силите на УНПРЕДЕП во Република Македонија со овој чин добија уште една силна потврда. Перспективите за меѓусебна соработка, поттикнати уште кога САД ја признаа Република Македонија и воспоставувањето на дипломатските односи на ниво на амбасади се поставени навистина врз цврсти основи.

Воспоставувањето на дипломатските односи претходеше на постигнатата Спогодба меѓу Република Македонија и Република Грција во Њујорк. Американската иницијатива и непосредната активност за потпишување на оваа Спогодба се исто така потврда на заедничките

Во тој контекст ја потврдивме нашата долгорочна определба за развој на добрососедските односи со сите наши соседи врз принципите на неповредливост на границите со сила, за слободен проток на луѓе, блага и идеи и за развој на сестрана соработка на сите полиња. И покрај фактот што и во изминативе четири години не ретко бевме жртва на историските предрасуди на дел од балканските политики, докажавме дека сме способни да опстоиме и како држава и како народ, со автентичен национален и културен идентитет, со длабоки историски корени и придонес во европската култура и цивилизација, факт заради кој нашата независност не можеше да ја доведе во прашање ниту економс-

ката блокада, ниту обидот за игнорирање на нашата држава, ниту обидот за повторно актуелизирање на анахроните дејства на Балканот од почетокот на овој век. Со големо задоволство можам да констатирам дека тоа порано или подоцна го признаа и го прифатија како реална потреба и нашите соседи. И токму тука посебно го поздравувам реалистичниот однос што соседна Грција го покажа со потпишувањето на Спогодбата. И да повториам како и многу пати досега дека македонско-грчките односи имаат перспектива, во интерес на двата народа и на мирот и добрососедските односи и соработка на сите балкански народи.

Сега е особено важно во имплементацијата на Спогодбата да се покаже добра волја, подготвеност и фер однос за остварување на Спогодбата во интерес на двете страни. Времето ќе покаже дека овој чин може да стане пресретен настан за иднината на Балканот.

Насловната страница од книгата на Павлос Куфис

КНИГА ЗА МАКЕДОНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ ИЗДАДЕНА ВО ГРЦИЈА СВЕДОШТВО ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА

Во издавачката куќа „Голема Елени“ во Атина, Грција, неодамна излезе од печат несекојдневно издание за грчката издавачка дејност, насловено „ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ“ („Фолклористика“)

Во 1994 година, во Атина излезе од печат ретка книга за македонскиот идентитет во егејскиот дел на Македонија, од ПАВЛОС КУФИС, насловена „ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ“ („Фолклористика“). Во овој несосема обичен за грчката издавачка дејност и единствен труд од ваков карактер, конкретно станува збор за македонското културно наследство, сочувано и грижливо негувано од нашите сонародници што живеат во услови на денешна Грција.

Авторот на ова уникатно издание, Павлос Куфис, Македонец по потекло и роден во 1913 година во село Арменско, Леринско, и припаѓа на постарата генерација, којшто поголемиот дел од својот живот го поминал во емиграција во источно европските земји, како прогонуван припадник на Народно-ослободителното движење и активен учесник во Граѓанската војна во Грција.

Сиот свој живот Павлос Куфис го посветил на школувањето на младото поколение и на новинарската дејност. Денес тој живее во Атина и активно се занимава со истражување и проучување на етничката историја односно на историското минато, етнологијата, фолклорот и јазикот на Македонците од егејскиот дел на Македонија, осврнувајќи се, главно, на своето родно село Арменско. Според тоа, трудот „Λαογραφικά“, како и претходниот труд насловен ΑΛΩΝΑ - ΦΛΩΡΙΝΑ. ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΘΥΣΙΕΣ. 1990 („ΑΡΜΕΝΕΣΚΟ

– ЛЕРИНСКО, БОРБИ И ЖРТВИ“) се токму плод на ваквата негова дејност кои што, несомнено, претставуваат непроценлив придонес во афирмацијата и презентацијата на македонскиот идентитет во Егејска Македонија.

Со оглед на тоа дека трудот е наменет за научната и пошироката јавност, пред сè, од грчкото јазично подрачје, односно за Македонци, Грци и други заинтересирани читатели во Грција и надвор од неа, секако дека овој труд е напишан на грчки јазик. Меѓутоа, презентираниите во него (вкупно 22) македонски народни песни од овој крај, се напишани на локален македонски дијалект, со грчко писмо. Ваквиот начин на издавање на трудови можеби е единствен случај во грчката издавачка дејност, а кој е во полза на оние Македонци што не го познаваат кириличното писмо.

Трудот содржи вкупно 210 страници пишан текст, збогатен со повеќе прилози во вид на фотографии во црно-бела техника, табели со релевантни статистички податоци за населените места од леринскиот и костурскиот крај, а исто така карти, ноти, документи и слично. Трудот во основа е поставен на поблиското историско минато и на културните традиции на Македонците од селото Арменско, на традиционалното стопанисување и сезонските работи на селаните, на народните обичаи во врска со армасот и свадбата, на народните песни и игри и традиционалните музички инструменти, на македонскиот јазик и писмо како основен етнички белег на еден народ, на миграционите движења и причините за нив, на личното име кај Македонците, на словено-македонската топонимија и на многу други прашања што го карактеризираат денес македонскиот идентитет во Грција, а кои што не се присутни во грчката литература.

Според тоа, овој уникатен труд од нашиот сонародник Павлос Куфис, напишан и издаден во специфични и мошне сложени услови во денешна Грција, претставува огромен придонес во етно-фолклористичките истражувања и проучувања на изворните и оригинални културни вредности на македонското население од егејскиот дел на Македонија, што ќе послужи како редок и непроценлив документ за живата реч на ова население, кое што авторот во својот труд го прикажува, пред сè, како колективен творец и верен чувар на своето етничко културно наследство во специфични и тежки услови на живеење и културен развој.

Оттаму, трудот „Фолклористика“ од Павлос Куфис заслужува да остане како трајно сведоштво за состојбата и егзистенцијата на традиционалната етничка култура на македонскиот етнос во денешна Грција на одредена етапа од својот развој, чии што содржини ќе послужат и за натамошни анализи од аспект на историјата, етнологијата, фолклористиката, лингвистиката и слично. Со оглед на тоа дека книгата ќе се користи не само во Грција, туку и надвор од неа, вреди таа да се преведе на македонски и на англиски јазик.

Живописец не е само човек кој што со живи бои ја опишува природата и животот во неа, туку и оној којшто со живо слово и со посебни аспирации го опишува традиционалниот дух на еден народ, односно го документира и презентира за јавноста културното наследство на својот народ.

ВАНГЕЛ КАЧЕВ етнолог во Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата – Скопје

ПРЕВЕДЕНИ ИЗВАДОЦИ ОД КНИГАТА

Стр. 21: НЕШТО ЗА ЈАЗИКОТ

„Според официјалната грчка терминологија, локалниот словенски јазик се нарекува „словенски дијалект“. Меѓутоа, поголемиот дел од тукашното население што го зборува овој јазик, го нарекува „нашински македонски јазик“. Тој се изучува во повеќе универзитети во Европа, Америка и во други места во светот, се слуша во радио емисии. Но за официјална Грција тој не постои како јазик, туку како некаков словенски дијалект и, спрема тоа, се прават големи напори истиот да се заборава и да се уништи како нешто туѓо, како трн во телото на Грција.“

Стр. 31:

„Веќе ретко се слуша македонскиот јазик во секојдневното комуницирање на луѓето. Ние учителите доста се потрудивме да ги убедиме нашите учесници да го забораваат тој јазик, понекогаш, се разбира, и со помош на стапот: „Зошто зборуваш бугарски!“ А штета. Тоа не можеме да го забораваме и ќе остане како црна дамка во најубавите и најосетливи години од животот. Тоа е едно горко сеќавање.“

Конференцијата во Анн Арбор беше почеток на една редовно организирана соработка меѓу американските и македонските слависти. Во 1994 година беше одржана Втората таква конференција во Охрид, со Виктор Фридман и Вера Стојчевска-Антиќ заедно со Фредерика Поповска – Павловска како и координаторите. Таму учествуваа: од Америка Виктор Фридман, Ерик Хамп (Чикаго) Грејс Филдер (Аризона) и Мајкл Серафимов (Портланд). Фридман и Филдер зборуваа за местото на македонскиот јазик меѓу други – балканословенски јазици, Хамп за одамната историја на звукот (s) во македонскиот и други балкански јазици, а Серафимов за македонска литература. Секако имаше голема партиципација од македонската страна, од академците до постдипломците. Третата Македонско-Северноамериканска конференција ќе биде одржана во Торонто во 1997 година во Универзитетот Торонто, а домаќинката ќе биде проф. д-р Кристина Крамер.

Освен досега споменатите научници кои придонесуваат кон развитокот и напредокот на македонистиката во Северна Америка, има неколку докторски дисертации на македонистички теми чии автори не се активни во славистиката. Таква е на пример докторската дисертација на Хјуи Луис Костник – „Македонија“ – едно истражување на политичка географија од Универзитетот Кларк во Вустер, Масачусетс (1947). Во антропологијата ја имаме дисертацијата „Музиката и значењето: музички симболизам во македонското село“ од Нахома Сакс на Универзитетот Принстон (1975 г.) која живеела една година (1972-73 г.) во прилепското село Долнени за нејзината работа на терен. Професорката Сакс работеше извесно време како доцент на Универзитетот Принстон, но потоа станала психолог од Јунговата школа и се преселила во Њујорк. Други дисертации во оваа академско поле се: „Структуралната анализа на судир и раздвојување во македонски домаќинства“ од Давид Ројботом од Универзитетот Рочестер (1971 г.), „Компаративната анализа на работни избори на хрватски и македонски иселеници во Онтарио“ од Хари Херман во Универзитетот Торонто (1978 г.) и „Мрежи

Американските слависти и македонистиката

СРЕДИШНА ТОЧКА – УНИВЕРЗИТЕТСКИТЕ ЦЕНТРИ

● *Од долгата соработка меѓу американските и македонските научници произлегоа низа научни трудови кои даваат нови информации за македонскиот јазик и го афирмираат неговото место во научниот свет*

обреди и врски: Урбанистичкото адаптирање во Македонија“ од Џорџ Форд од Државниот универзитет во Аризона (1982 г.).

Антрополози

Од времето на настаните во 1989 г. повеќе внимание е посветено на Македонија, и еден дел од вниманието доаѓа од науката. Меѓутоа, затоа што поголемиот дел од овие работи се надвор од славистиката како таква не може да се земе предвид во оваа статија.

Сепак, можеме овде да споменеме тројца млади антрополози кои се особено активни во истражувањето на Македонија. Анастасија Каракасиду, која сега предава во Универзитетот Принстон во 1992 г. ја одбрани својата докторска дисертација „Ниви од пченица, зали од грмушки: „Аграрен развиток и дијалектиката на етничност и националност во северна Грција 1870-1990“ во Универзитетот Колумбија. Пишувајќи за Македонците во Егејска Македонија, Кара-

касиду е честопати малтретирана од грчкиот академски (и неакадемски) свет, иако таа сама е Гркинка. Во 1995 година Кит Браун ја одбрани својата докторска дисертација: „Националната имиграција во Македонија“ во Универзитетот Чикаго. И Тони Веловски сега поет-дипломец во Универзитетот Браун, исто така подготвува своја докторска дисертација за македонскиот идентитет.

Сите лингвисти што ги спомнавме досега со своите трудови активно придонесоа кон унапредувањето на изучувањето на македонскиот јазик, но освен нив има уште неколку американски лингвисти кои конкретно придонесоа за развојот на македонистиката. Така, на пример, во посебниот број на списанието „Македонски јазик“ посветено на академикот Блаже Конески, по повод неговата шеесетгодишнина, покрај Американците Голомб, Лант, Нејлор, Хемп и Фридман своите трудови ги објави и Херберт Галтон за балканската јазична структура и Александар Албијаниќ (Лос Анџелес) за морфологијата на именките со наставката – ба во јужнословенските јазици. Во другите броеви на списанието, покрај статиите од славистите кои веќе се спомнати се печатени и статиите од Илсе Лехисте (Охајо) за германизмите, Стивен Франк (Индиана) за третосложеното акцентирање, како и трудовите од Маша Белјавски-Франк (Де Пау во Индиана) и Олга Недељковиќ (Илиноис-Чикаго) за други славистички теми.

Споредби

Во американските списанија од последниве две децении освен гореспомнатите лингвисти статии за македонскиот јазик имаат издадено Велјс Браун (Корнел) за морфологијата, Џералд Берент (Институт за технологија во Рочестер) за синтаксата и Драган Миливојевиќ (Државниот универзитет во Оклахома) за библиографијата. Брајан Џозеф (шефот на катедрата за лингвистика на Државниот универзитет во Охајо) во својата книга за губењето на инфинитивот во балканските јазици му посвети посебно внимание на македонскиот јазик, кој покажува највисок степен на развојот на оваа тенденција, а Грејс Филдер (Аризона) има пишувано за употребата на минатите глаголни времиња во македонскиот

јазик во споредба со бугарскиот. Хенинг Андерсен (Лос Анџелес) и Бернард Комри (Јужна Калифорнија) третираа некои проблеми на македонската фонологија во нивните трудови. Комри пишува за отстапките од акцентирањето на македонскиот и полскиот јазик, додека Андерсен пишува за типологијата на дијахронички промени во разни јазици, вклучувајќи го и македонскиот. Проф. Џеролд Сејдак од Универзитетот Чикаго во својата нова книга под името „Автолексичка синтакса: една теорија на паралелни граматички претставувања“, му посвети на македонскиот определен член еден посебен дел, затоа што за разлика од некои други балкански јазици (на пример грчкиот) македонскиот определен член покажува еден посебен развојот на вкрстувањето на морфологијата и синтаксата каде што родот, бројот, формата и зборовната група сите се важни фактори. Д-р Олга Тајтлабум, која го одбрани својот докторат на Универзитетот Чикаго. Има и други Американци што имаат пишувано за македонскиот јазик, но овде ги спомнавме само главните научници кои се занимаваат со македонската јазична проблематика.

Торонто

Освен овие истражувања, кои секако се врзуваат со предавањето на македонистички теми во Америка, ги имаме и врските преку Фулбрајтовата комисија и преку другите програми за научна размена како што беше онаа со Државниот универзитет во Чикаго во Калифорнија во седумдесеттите години или програмите што се организираа од Државниот универзитет во Аризона и градот Темпи, кој е врзан со градот Скопје преку програмата збратимени градови. Особено важно за Аризона е работата на проф. д-р Стефан Баталден од катедрата за историјата и проф. д-р Ли Крофт од славистика.

Досега, како важен факт стои тоа што во Торонто Македонците сами го финансираат предавањето на македонскиот јазик со тоа што му плаќаат на Универзитетот во Торонто да ги обезбедува курсевите. Таква поддршка за македонскиот јазик има исто така во Универзитетот Мичиген. Можеме овде да забележиме исто така дека во 1991 година за првпат македонскиот јазик се предаваше на

еден летен курс во Америка, и тоа во Државниот универзитет во Аризона со помошта на парични средства од Американскиот совет на научни друштва преку федерален закон од 1983 таканаречениот „Наслов осум“ во соработка со Универзитетот. Курсот го водеше проф. Евица Конечни од Скопје која престојуваше во Америка благодареејќи на една фулбрајтова стипендија. Курсот имаше голем успех, со 23 учесници, што е поголем број од оној што го има во многу летни курсеви дури за таканаречените „поголеми“ источноевропски словенски јазици. Македонскиот јазик оттогаш беше репрезентиран секое лето во Аризона (предаваа Елена Бужароска и Лилјана Миткоска) а во 1995 година има летен курс и во Универзитетот Питсбург. Соработката меѓу слависти од Северна Америка и Македонија исто така вклучува многубројни реферати и сесии во годишни и двегодишни американски и северноамерикански конференции. Освен веќе спомнати научници од Северна Америка и Македонија кои исто така учествуваа во такви средби со реферати сосема или барем делумно врзани со македонската тематика, можеме да го спомнеме и Хенри Купер (Индиана) Џорџ Фаулер (Индиана), Дан Бајер (Помона), Џорџ Митревски (Алабама), Роберт Гринберт (Северна Каролина), Лаура Јанда (Северна Каролина) и од Македонија Илија Чашуле, Владимир Цветковски, Олга Мишеска-Томиќ, Љупчо Стефановски, Васил Тупурковски и Гордана Бошнакоска.

И така, како што се гледа од гореспомнатите факти, македонистиката во Америка се афирмира во многу универзитетски центри каде што се студира Славистиката, главно преку изучувањето на македонскиот јазик. Од долгата традиција на соработка меѓу американските и македонските научници, почнувајќи од времето кога самата кодификација на македонскиот литературен јазик сè уште беше во тек до ден денес се добиваа и се добиваат многу научни трудови кои даваат нови информации за македонскиот јазик, а истовремено го афирмираат неговото место во научниот свет. Можеме да се надеваме дека во иднината ќе имаме уште поплодотворна соработка.

Виктор Фридман

АНТЕ ПОПОВСКИ

Современиот македонски поет АНТЕ ПОПОВСКИ е роден во 1931 година, во Лазарополе. Основно образование заврши во родниот крај, а средно во Битола и Скопје. Во 1950 година се запиша на Филозофскиот факултет во Белград, а потоа на Медицинскиот факултет во Скопје, кадешто и дипломира во 1957 година. Од 1957 година до 1962 година работи како асистент на Македонскиот факултет во Скопје и како лекар во Дебар, потоа е новинар во Радиотелевизија Скопје, директор на «Вардар-филм» и на «Нова Македонија» и советник при извршниот совет на Собранието на (пораншната) СРМ. Денес е посветен исклучиво на својата професионална писателска активност, а мошне е ангажиран и во општествените текови во Македонија.

Од првата објавена стихозбирка во 1955 г. Анте Поповски до денес и се претстави на јавноста со петнаесеттина книги поезија, есеистички прилози, книжевни прикази, политичка публицистика.

Добитник е на најгледните македонски книжевни награди и признанија: «Браќа Миладиновци», «Кочо Рацин», «11 Октомври» и др. Застапуван е во низа антологии и преведуван на повеќе од триесет јазици на светот. Со големи избори неговата поезија е претставена на кинески и на хинду јазици, а од антологиите во кои е застапен овде ќе ги наведеме: «Антологијата на современата светска поезија», објавена во неколку томови во Грција, а о повеќе антологии на современата македонска и југословенска поезија.

• Почитуван Поповски, и припаѓате на генерацијата која зад себе има богато и творечко и животно искуство и која сè уште активно и со ентузијазам учествува во сите современи општествени и културни текови. Што ќе кажете за тој подем на Вашата генерација, за нејзините стремежи, верувања, осмислувања.

□ Бевме генерација на висока инспирација, намачени, сиромаси. Верувавме во она што доаѓа. Се натпреварувавме кој поскоро да стигне во пределите на учениот свет. Учевме и учествувавме во доброволни акции: сами ги правевме патиштата на Пелистер, сами си давме театар (во Битола), сами носевме од скудните списоци книги во градските и училишните библиотеки, сами формиравме оркестри. Многумина од моите другари станаа познати научници, угледни дипломати, професори, лекари, инженери, писатели... Во тоа постојано настојување што повеќе да се научи и да се придонесе, јас многу научив и да се надевам. Надежта стана мојата животна придружничка и ја носев во себеси како ставка, како мој биолошки спецификум.

• Што Вие лично го чувствувате како свој најмоќен инспиративен вртук за троречки те импулси? Критиката Ве нарече «летописец на македонската земја», зашто од секој Ваш стих не заплиснуваат боите, ритмот, говорот на татковинското поднебје.

□ И припаѓам на онаа генерација која, единствена меѓу сите потомства пред нас и по нас во Македонија, је имаше историската среќка прва да се сретне со два неповторливи историски факти: Македонија својата слобода ја оствари во текот на животот на оваа генерација. Но и својата самостојност и сувереност за првпат, истатака, ја остварува во времето на нашата генерација. Тоа е еписки чин! Тоа е неповторлива историска среќа во име на сите генерации да и припаѓаш на онаа на кој се повикувале и ќе се повикуваат сите идни потомства.

Бездруго, другиот факт се крие точно во судбината на овој народ и на оваа македонска земја: зарем може да има поголема болка од таа немоќно да гледаш како е растргната твојата родина? Единствено во македонскиот јазик да гледаш апсолутна замена во недостиг на својата етничка татковина? Во јазикот да гледаш татковина? И трето: молитвите што сум ги слушал од мајка ми, архетипот заробен во мојата потсвест од првите слики во детството. Сè што пишувам во голем дел е прераскажување и на моето детство.

Каменот, билката, орото на старците, смрзнатите патеки по кои паѓа детето на Коледе, белата дарпна на свекрвата, велигденските орнови, кандилото пред иконата на тагата на печалбарските мајки, жени и мими, безкочното Лазарополе во свеста на детело се неговите пазарни денови, со продавници и аптека, со кондураџилници и кафеани, со билијард цати и фурни, со цркви и училишта, со џандармериски станици, со средсело во неделите – сите тие слики го имаа го имаа и својот говор. Тие првични слики од потсвеста до крајот на животот го прогонуваат поетот и еманираат импулси емотивна материја во просторот на троречката свест.

• Вие и денешнината? Мошне и конкретно сте ангажирани и со најновите историскоопштествени промени и текови?

□ Велите: Вие и денешнината... Едно од најчувствителните прашања. Особено денес и особено во Македонија. Денес не е можно да се стои настрана, да се остане неконтаминиран, неосквернат. Тоа ќе рече дека ците ние, кој повеќе кој помалкс сме контаминирани со погледи, со становишта, ставови. Како тоа одеднаш да се стои настрана, кога веќе сме седеле во министерски фотелји или во Централниот комитет?

• Како истакнат творец и како личност сесрдно ангажирана во нашите севкупни општествени и културни процеси – какво е Вашето сознание за придонесот на нашите луѓе (без оглед каде живеат!) во осведочувањето и презентирањето на нашата творечка и етничка посебност?

□ Резултат на големите историски трауми и неправди се големите македонски преселби, кои уследија во Македонија непосредно по славното Илинденско востание и, особено, по Балканските војни и поделбата на Македонија. Никој жив денес не е во состојба попрецизно да утврди: дали повеќе Македонци останаа во нивната родна татковина – Македонија, или пак, во голем социјален и политички бран, повеќе Македонци се иселиле по континентите. Затоа, во една своја песна, јас не случајно себеси се прашувам:

Македонија?
Земја на која живеат луѓе
или пак
луѓе на кои живее земја?

Независно од сето тоа, независно од прекинатите и застанати развојни процеси, Македонците, независно каде живеат и работат, покажаа висок степен творечка и етничка посебност. Особено го подотворија нивниот национален ентитет и единство. Денес во Австралија,

Канада, Америка, Европа, работат и создаваат творечки индивидуи со исклучителна дарба и потврдена репутација. Тие се живи мостови на меѓународното братство, живи проповедници на благородната македонска идеја.

● **Кое обележје во културните и воопшто националните вредности го сметате за најбитен израз на идентитетот на еден народ? Оттаму, што може да ја понесе улогата на најсилен мост во семакедонското духовно обединување?**

□ Денес најбитно да се сфати дека јазикот е израз на идентитетот на сите Македонци, начин преку кој сите ние се идентификуваме во однос на нашата култура. Јазикот цврсто ја вкоренува единката во македонските историски суштини, ни дава автентичност како нација и е најсилен мост на семакедонското духовно обединување. Во недостиг на идеална татковина, во недостиг на нашиот македонски етнички и фолклорен простор, разграбан од окупаторите, нам македонскиот јазик ќе ни биде заедничка татковина. Оваа исклучителна идеја на нашиот прославен Блаже Конески – и натаму ќе остане како политички и национален реалитет за подолго време.

Македонскиот јазик – е најсигурната гаранција на семакедонското обединување! Сите грижи на Македонците треба да бидат насочени кон негување на нивниот јазик.

● **Во тој контекст каква е задачата на подмладокот во негувањето на сопствениот татковински јазик, особено во денешново време кога силно не притиска и не обзема потребата од комуницирање на повеќе универзални светски јазици?**

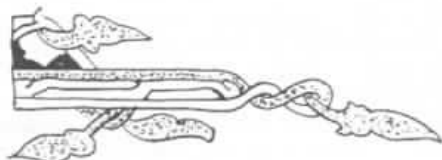
□ Македонскиот подмладок, независно на кој континент се формира, најбитно е да го изучува својот мајчин јазик и националната култура. Духовното обединување на сите Македонци подразбира процес на нивно активно обединување преку јазикот и националната култура на која ќе припаѓаат.

Сигурно: правото на секој народ на сопствен јазик мошне често се изродува во безалтернатива: јас не велам учете само македонски јазик! Учете и универзален јазик за да си ги споделите добродетите на развојот и на цивилизацискиот прогрес. Јас не проповедам Македонците во странство да се отсекаат од светот. Тоа, прво не е можно. Се залагам: мајчинот јазик во ни една алтернатива – да не се изуми. Јазичните односи во експлозијата на невидена разноликост во која опстојува човештвото – денес се маркирани со сјајни креации на сите јазици. Дај Боже, ние Македонците ците тие креации да можеме да ги следиме на оригиналните јазици.

● **Имате ли уште некоја порака до читателите на списанието »Македонија« – без наше конкретно прашање?**

□ Иднината на Македонија е голема. Треба само наше целосно духовно обединување. Македонците во странство не треба да се делат на припадност споредпогледите на политичките партии кои работат во Македонија. За сите Македонци, кои живеат и работат во странство, има само една – единствена партија: Македонија. Се друго води кон опасни делби меѓу Македонците.

Разговорот го водеше:
Тамара АРСОВСКА

VITEZ SLAVONSKE RAVNI

Na Karašici mjesec
u krošnjama se gnijezdi,
vitez slavonske ravni
rubom proplanka jezdi.

Na stazi šumskih varki
kud tiha je i ševa
vitez zelenog mača
čuје se kako pjeва:

Kad sreli smo se mila
u perivoju muza
ništa između nas nije bilo
ništa, ni sat ni bluza.

Kad do mog groba svратиš
vođena rukom studi
obuci opet haljinu dugu
i, tiho, moja budi.

Na Karašici mjesec
granama vitim maše,
zadnji vitez ravnice
u pjesmu s pjesmom jaše.

BILJEŠKA O PISCU

Lujo Medvidović, magistar prava, odvjetnik, rođen je 1950. godine u Lokvičićima kod Imotskog. Školovao se u Krivodolu (Osnovna škola Tina Ujevića), u Splitu (Gimnazija Čire Gamulina i Pravni fakultet) i u Osijeku (Pravi fakultet – postdiplomski studij). Živio je i radio u Vinkovcima, a sada živi i radi u Osijeku.

Član je Društva hrvatskih književnika.

Objavio je šest samostalnih zbirki pjesama:

Pjesme (1983.), Nesnivana java – vijenac soneta (1984.) u izdanju KIC Privlačica – Privlaka, Bezimena s Drave (dva izdanja 1986.) i Pehar ljubavi (1988.) u izdanju Centra za kulturu Polet – Čepin, Sretno sunce (1989.) u izdanju biblioteke »Tičićica« – Društva invalida cerebralne i dječje paralize i Saveza organizacija invalida općine Osijek, Biserna lipa – sveti čuvar sudbine (1993.) u izdanju »Zurma« d.o.o. Osijek.

ЦРКОВНО-НАЦИОНАЛНИ ЦЕНТРИ ПОСВЕТЕНИ НА СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ ВО АВСТРАЛИЈА

Македонската православна црква игра значајна улога во опфаќањето на Македонците надвор од земјата, особено во прекуокеанските земји. По обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година и по прогласувањето на автокефалноста во јули 1967 година, Македонската православна црква направи силен пролив меѓу бројното македонско иселеништво во прекуокеанските земји – САД, Канада и Австралија.

Со прогласувањето на автокефалноста на Македонската православна црква, настан од фундаментално значење и за иселениците, се отвори процес на создавање автентични македонски организации, македонски црковни општини, културно-уметнички, литературни, забавни спортски друштва и друг вид асоцијации, а започнаа да се печатат и иселенички весници, списанија, билтени и да се отвораат македонски радио и телевизиски станици.

Македонската православна црква »Св. Климент Охридски« во Канбера, Австралија

Канбера, главниот град на Австралија, е најголемиот административен и дипломатски центар и седиште на австралиската сојузна влада и на парламентот. Градот, како населба, е формиран во 1913 година на сојузна територија, која политички е издвоена од рамките на државата Нов Јужен Велс, а од 1927 година е престолнина на Австралија. На оваа сојузна територија од 2.432 квадратни километри се населиле околу 100.000 од сите нации, народи и народности, етнички групи, и црни и бели од различни конфесии кои го прават градот »свет во мало«. Канбера, како главен град е »Соломонско решение« за вечните ривали Сиднеј и Мелбурн, кои постојано претендирале за престолнини. Затоа Канбера е изграден на средина меѓу две метрополи во еден од најубавите предели со вечно зеленило во Австралија.

Македонците стасале во Канбера пред тој да биде прогласен за престолнина на Австралија. Првите доселеници биле од егејскиот дел на Македонија, од Леринско и Костурско, најмногу од селата Трсје и Статица. Се проценува нека денес во Канбера и во соседното гратче Квинбијан живеат околу 4.000 Македонци, меѓу кои, покрај македонските доселеници од Леринско и Костурско, има и од Охридско, Дебарца, Битолско и од други места. Има податок дека македонската етничка група е една меѓу најбројните на тие простори и претставува значаен дел на општественото живеење.

Првите собирања меѓу македонските доселеници почнаа меѓу двете светски војни, а особено во Втората светска војна, поточно во 1947 година. Тогаш се формира разгранокот »Млад Гоче« на македонско-австралискиот народен сојуз (МАНС), а потоа во македонската православна црква »Св. Илија« од Квинбијан, формирана во 1969 година. Меѓутоа, со зголемувањето на бројот на иселениците и на нивните активности и поради просторните можности се јави потреба од изградба на уште една македонска црква. Така, во 1982 година се формира одбор за изградба на МПЦО »Св. Климент Охридски« во Канбера.

Катедралната МПЦ »Св. Климент Охридски« во Канбера по многу нешта е единствен и значаен сакрален монумент на петтиот континент. Таа е сместена во средината на една височинка во квартот »Ред Хил«, (Црвен Рид), односно »Нарабанда« на домородниот речник. Тоа е едно од најелитните места во Канбера, каде што се сместени повеќето амбасади и други дипломатски претставништва и од каде што убаво се гледа австралиската престолнина.

Широкиот простор каде што е изградена црквата има 18.000 квадратни метри и е подарок на австралиската федерална влада од 1982 година. Тоа беше мотив повеќе за македонската заедница да се спроведе широка акција за собирање средства и ангажирање за изградба на вториот македонски храм. Така, на 6 јуни 1983 година се удрени темелите на оваа црква. Тое е убав пример на Македонската архитектура на австралиски простори, која со проектот, димензиите и несекојдневниот изглед на современ и репрезентативен објект влезе во регистарот на значајните споменици во Канбера. Македонските доселеници на тие питоми простори се надеваат дека овој светклиментов дом во престолнината на Австралија ќе биде уште позначаен со изградбата на салата за општествени активности во непосредна близина на црквата, училиштите за настава по македонски јазик, историја, географија и религија, како и со уредувањето на околината.

Македонска православна црква »Св. Климент Охридски« во Порт Кембла, Австралија

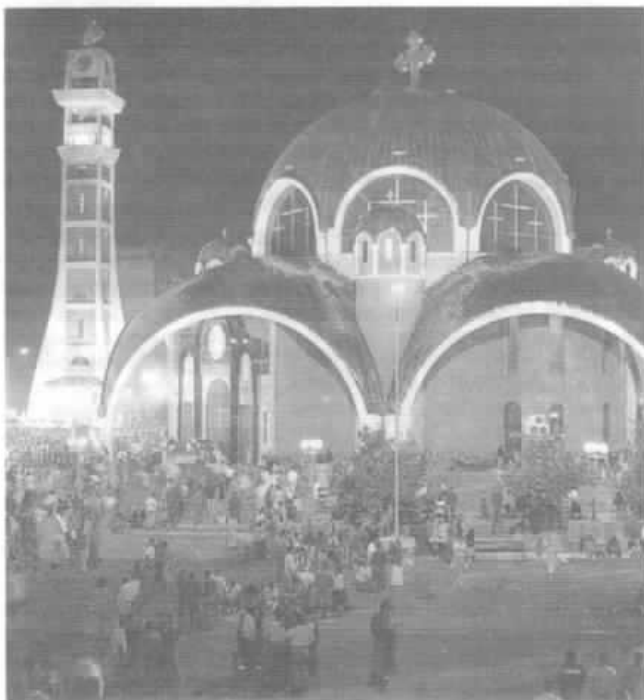
Порт Кембла се наоѓа на јужната страна од Булунгонг во државата Нов Јужен Велс. Тоа е место на челикот и значајно пристаниште за прекуокеански товарни бродови. Само во челичарницата, најголема во јужната хемисфера, се вработени околу 20.000 работници од целиот свет, меѓу кои, според некои податоци, Македонците се најбројни. Меѓу вработените во челичарницата можат да се сретнат доселеници од сите краишта на Македонија, а најбројни се од Охридско, Струшко, Битолско и од Преспанско. Овој индустриски гигант од светски размери привлекол голем број наши луѓе и не е проблем ако човек не знае англиски јазик, зошто македонскиот како да е веќе втор. Многумина од нашите се наоѓаат и на најтешките работи, остануваат и по повеќе часови, по затоа добро заработуваат. Голем е бројот од тие »светски патници«, кои во последно време градат убави и современи домови во своите родни краишта во Струшко, Охридско и во други места.

Црковниот живот на подрачјето на Вулунгонг почна при крајот на шеесеттите години со изградба на МПЦО »Св. Димитрија«. Подолг период таа беше центар и духовен дом за големиот број македонски доселеници од Вулунгонг и од околината. Меѓутоа, пред сè, поради рапидното зголемување на бројот на Македонците во седумдесеттите години, а и поради некои внатрешни судрувања, оваа црква стана претесна да ги прими сите верници. Зато се пристапи кон формирање нова македонска православна црква со седиште во Порт Кембла, каде што е концентрирано бројно македонско иселеништво.

Иницијативата за изградба на новиот духовен и културен центар, што го доби името »Св. Климент Охридски«, дојде на состанокот одржан на 26. јануари 1981 година, кога беше избран Иницијативен одбор, во кој влегоа повеќемиме истакнати иселеници. Тоа беше почеток на активностите на оваа втора МПЦ на тие простори од петтиот континент, на кои се проценува дека живеат двадесет до тридесет илјади Македонци, кои, всушност, ја реализираа акцијата за собирање средства и учествуваа со личен труд во изградбата на нивниот духовен и културен дом.

Еден од најзначајните датуми е 8 јануари 1983 година, кога се изврши т. н. мало осветување на храмот, пред околу 3.000 луѓе од Порт Кембла, Вулунгонг и од Сиднеј. Исто така, бележит ден е 22 мај 1983 година, кога е извршено големо осветување.

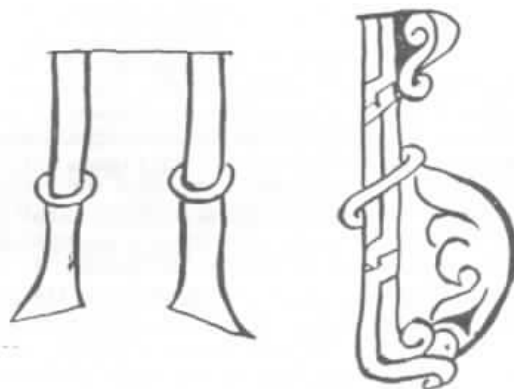
Македонската православна црква »Св. Климент Охридски« е убав православен храм подигнат на една височинка во Порт Кембла во непосредна близина на Тихиот Океан, што наликува на местоположбата на »Св. Климент Охридски« во древниот Охрид и ги потсеќа македонските иселеници на нивната родна земја. Покрај храмот, на 22 октомври 1989 година е поставен камен-темелник за изградба на сала и за одржување концерти, свадби и други манифестации од културно-просветниот живот. Во составот на црквата, со успех работи и културно-уметничкото друштво »Билјана«, кое е носител на голем број активности во севкупното живеење и собирање на македонските доселеници, како и во презентирањето на македонското фолклорно богатство.

**Македонски православен манастир
»Св. Климент Охридски«
во Мелбурн, Австралија**

Мелбурн, главен град на државата Викторија и втора по големина метропола на петтиот континент, е расположен на филиповиот Залив и на брегот на Тасманското Море и претставува значаен австралиски и светски центар. Истовремено, тој е град со најбројно македонско иселеништво во Австралија чии простори се предизвик, живот, вечност и судбина на речиси педесеттина илјади Македонци од сите делови на Македонија. Таму можат да се сретнат нашинци од Леринско, Битолско, Преспанско, Мариово, Прилепско, Кичевско, Демирхисарско, Охридско, Струшко, Костурско, Воден-

ско, Скопско, Мегленско. Нивните судбини биле условени, пред сè, од тешката економска состојба и услови за живот и работа, а во одделни случаи и од причини што имаат национално-политички карактер. Многумина од нив, особено од егејскиот дел на Македонија се откорнале засекогаш од своите родни места, а и не им се дозволува да се вратат на дедовското огниште и да ги видат гробовите на своите претци, бидејќи и по корен и по душа се Македонци и му припаѓаат на словенскиот род.

Идејата за формирање македонски црковни општини и за изградба на цркви се роди во редовите на МАНС уште пред неговото формално распуштање. Така, како резултат на силните национални чувства и свест кај македонските доселеници, во Мелбурн (1955) се преземени почетни подготовки за формирање на првата македонска општина »Св. Ѓорѓи« во Мелбурн.

Првиот јавен собир, на кој присуствуваа околу 80 луѓе, се одржа на 14 мај 1956 година, на кој беше решено да се формира македонска црковна општина и да се поведе акција за собирање средства за изградба на македонска црква. Се избра колонија чија задача беше да ги води работи те околу изградбата на црквата. Комисијата беше во постојани контакти со Синодот и со МПЦ во Скопје, до кои испрати молба црквата да биде под нивна јурисдикција. Синодот одговори позитивно и, од името на МПЦ и од името на МПЦ и од името на НР Македонија, испрати вредни копија од фрески и од црквите »Св. Климент« и »Св. Софија« од Охрид, како и друг црковен.

Камен-темелникот за црквата »Св. Ѓорѓи« е поставен на многу свечен начин во присуство на голем број доселеници и претставници на австралиското општество, на Илинден 1958. година. Тоа беше настан од вонредно значење не само за Македонците во Мелбурн и во Австралија, туку и пошироко, бидејќи тоа новороденче ги поттикна македонските иселеници по целиот свет да почнат една нова форма на собирање, зближување и афирмација во новите средини.

Во составот на оваа црковна општина, со успех работи манастирот »Св. Климент Охридски«, кој се наоѓа на осумдесеттина километри во месноста Кинг Леик (Кралско Езеро). Овој прв македонски манастир во светот е осветен на 29 јануари 1978 година од архиепископот на МПЦ г. Доситеј, во сослужение на тогашниот надлежен архиереј митрополит Кирил и повеќе македонски свештеници во Австралија. Манастирот располага со голем простор, покриен со бујна вегетација, кој служи за одржување пикници, панаѓури, селски слави и други активности во природа. Во овој македонски парк, во декември 1983 година, се одржаа Деновите на македонската култура. Оваа манифестација, одржана под покровителство на владите на државата Викторија и на Република Македонија, при што се собраа повеќе од дваесет илјади посетители, мошне придонесе за мултикултурниот развој на Австралија.

Новоизбраниот епископ и митрополит на Струмичката епархија г. Наум

Г. Горазд првонаменуван архиеереј на Европската епархија на МПЦ

СЕДНИЦА
НА САС НА
МАКЕДОНСКАТА
ПРАВОСЛАВНА
ЦРКВА

НОВИ ВЛАДИЦИ ЗА ЕВРОПСКАТА И СТРУМИЧКАТА ЕПАРХИЈА

Светиот Архиеерејски Синод на Македонската православна црква на последното заседание одржано на 24 и 25 август оваа година во манастирскиот комплекс „Света Богородица“ крај струшкото село Калиште, донесе две значајни одлуки: архимандритот господин Наум беше избран за епископ и востолчен за митрополит на Струмичката епархија на МПЦ, а за надлежен архиеереј на Европската епархија е назначен митрополитот господин Горазд.

Инаку господин Горазд е првиот наменуван архиеереј на МПЦ за Европската епархија. За македонските верници кои живеат и работат во европските земји оваа

одлука е од посебна важност, бидејќи со овој чин во целост ќе се заокружи формирањето и заживувањето на најмладата епархија на МПЦ. Исто така, господин Горазд е и првиот македонски архиеереј кој што минатата година беше на аџилак во Ерусалим, при посетата и возвишеното удостојување на гробот на Господа Исуса Христа, со што се стекна со звањето хаџи-митрополит. Тој е втор архиеереј по хиротонија во МПЦ, кој што беше хиротонисан во епископски чин во 1977 година.

Господин Наум е првиот македонски архиеереј кој на оваа позиција доаѓа од светилиштето Света Гора. Архимандритот господин Наум е роден во 1961 година во

Скопје и неговото световно име е Звонимир Илиевски. Во мај 1987 година заминува на Света Гора.

По донесената одлука на САС за изборот на архимандритот Наум во нов епископ, на 26 август во Архиепископскиот соборен храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје се изврши чинот наречение на новоизбраниот епископ, а на 27 август се изврши архиеерејската хиротонија. На 28 август во црквата „Свети Петнаесет Тивериополски Маченици“ во Струмица епископот господин Наум беше интронизиран за нов митрополит на Струмичката епархија на МПЦ.

Л.Н.

ОХРИДСКИОТ ПЛИВАЧКИ МАРАТОН – СВЕТСКИ НАСТАН

Во изминатиот месец бевме сведоци на големата и грандиозна спортска манифестација – Охридскиот пливачки маратон. И оваа година древниот Охрид и нашата држава беа организатори на Деветтиот пливачки маратон кој веќе се наоѓа во „семејството“ на светската серија на пливачките маратони. И овојпат под покровителство на претседателот на Републиката Киро Глигоров, десетина илјади љубители на водните спортови и на туризмот од многу земји на светот имаа можност да присуствуваат на една извонредна и спектакуларна приредба, да гледаат долж Охридското Езеро од Свети Наум до пристаништето интересни борби на светските асови.

Конкуренцијата беше светска. На стартот 37 маратонци од 17 земји предводени од минатогодишниот победник Аргентинецот Хулио Фернандес, потоа првиот на светската листа Американецот Чак Хандеби и многу други маратонци. Кај жените доминираше минатогодишната победничка Наташа Томановиќ од Хрватска заедно со уште многу други познати имиња.

Текот на долгата трка најави драматични и возбудливи борби.

Претседателот Киро Глигоров ѝ го честита третото место на Теодора Раптис, нашата најдобра маратонка

Доста време на чело на „колоната“ беше Американецот Хандеби, за потоа во последните километри првата позиција да му припадне на Аргентинецот Хулио Фернандес кој тактички, мудро, дојде прв на целта. На второто место се пласира Димитар Петров од Бугарија, а на трето Американецот Хандеби.

Кај жените по втор пат триумфираше Наташа Томановиќ од Хрватска. Втора е Маша Јавник од Словенија, а на трето место се пласира нашата најдобра маратонка Теодора Раптис што претставува голем успех.

Најдобриот македонски маратонец е Томе Стефановски кој го зазеде шестото место, а во негативна смисла изненадува што на стартот не се појави ниту еден маратонец од Охрид и Струга.

На оваа голема светска смотра присуствуваа и генералниот секретар на Меѓународната федерација за маратонско пливање, господинот Роџер Парсон. За впечатоците од оваа манифестација изјави:

– Воодушевен сум од ова што го видов во вашата убава земја, посебно од Охрид. Прием, организација, борби, на светско ниво. Со право вашата држава заслужува да биде организатор на финалето на Светската серија на пливачки маратони за која и јас ќе се залажам на седницата на Меѓународната федерација за маратонско пливање.

МАКЕДОНЕЦ – ШАМПИОН НА АВСТРАЛИЈА

Боди – билдингот е спорт со кој можеби не се занимаваат огромно број спортисти, но несомнено е дека од ден на ден сè повеќе станува попривлечен и го свртува вниманието на пошироката спортска јавност. Еден од вљубениците во овој спорт е и младиот 21-годишен Македонец, Дејан Стојановски од Сиднеј, кој овие денови ги има сите причини да се радува и да биде горд на своите постигнувања во боди билдинг.

Дејан на државното првенство на Австралија во јуниорска конкуренција го освои првото место и со тоа стана шампион на Австралија. Оваа негова титула му овозможи учество на Светското првенство, кое се одржа во јуни, на Малта, каде го зазеде од-

Младиот Македонец, Дејан Стојановски, од Сиднеј со својот трофеј за освоено I-во место на јуниорскиот шампионат на Австралија во боди билдинг

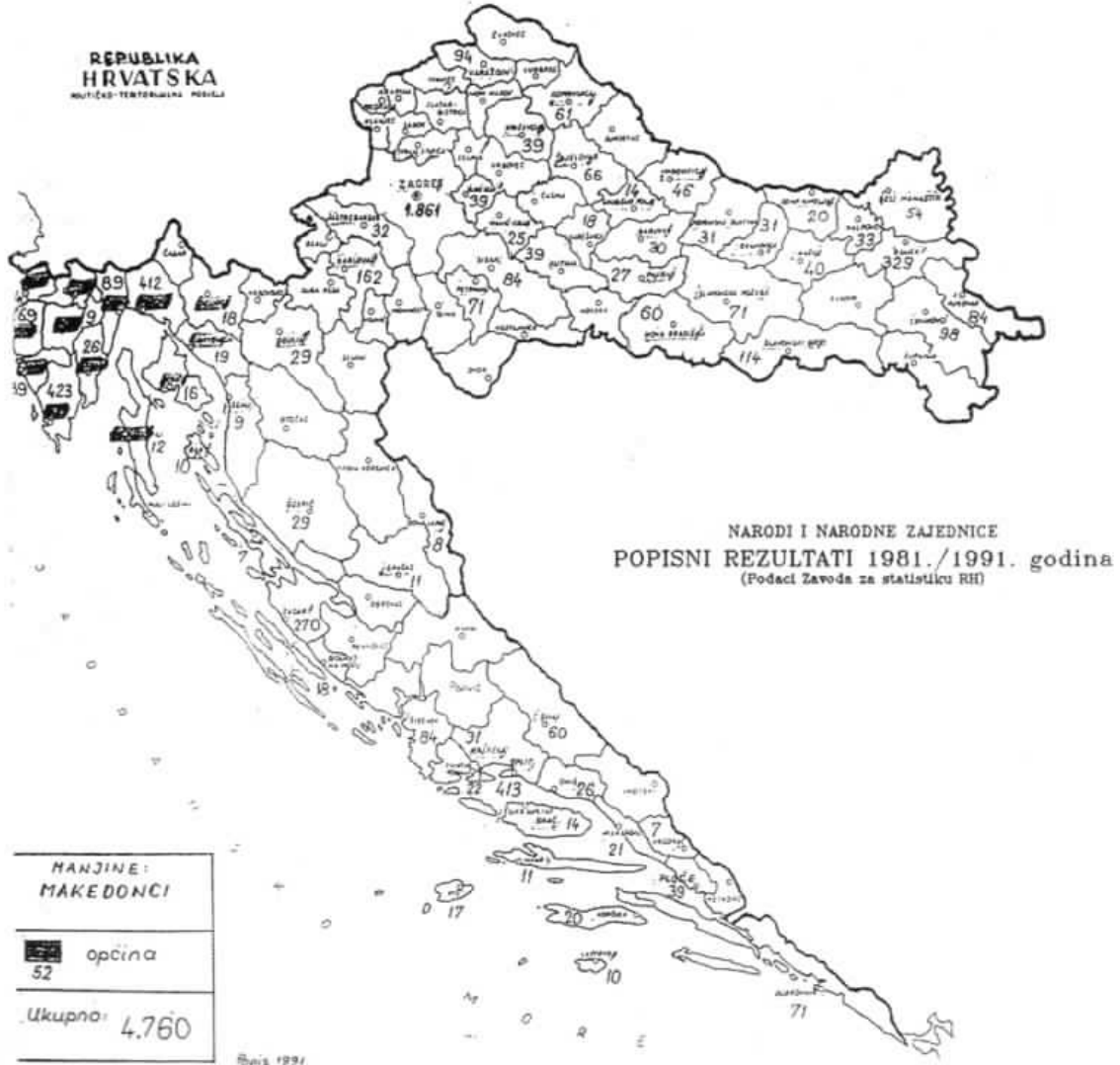
лично 4-то место на ранг листата на светската елита. Инаку, сè започна сосема случајно, освојувајќи го второто место на првенството во Нов Јужен Велс, за понатаму да стигне да се натпреварува во светски рамки. Тој, освен по овој спорт, на повеќето млади во Сиднеј им е познат и по тоа што со успех настапува во играорната група на КУД „Вардар“ од Бенкстаун. Му пожелуваме многу среќа во неговата спортска кариера.

Б. Д.

Љупчо Костески

КОЛКУ МАКЕДОНЦИ ИМА ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Загреб – Во Република Хрватска живеат повеќе етнички заедници меѓу кои е и македонската. Често пати се поставува прашањето колку Македонци има и каде живеат? Бидејќи не само во хрватската туку и македонската јавност се спекулира со бројките на етничките заедници, Уредот за меѓунационални односи врз основа на пописот на населението во 1991 г. издаде атлас на етничките заедници од кој ги преземаме податоците за тоа колку етнички заедници живеат во Република Хрватска (се разбира дека заради војната некои податоци се доведени во прашање), и во тој контекст колку има Македонци и каде тие живеат. Податоците ги пренесуваме според пописот на населението од 1991. г. и за точноста одговара Државниот Завод за статистика на Република Хрватска.

	Hrv	Srb	Crn	Mak	Mus	Slo	Alb	Ces	Tal	Mad	Nij	Rom	Rus	Slv	Ukr
1991.	77.9	12.2	0.2	0.1	1	0.5	0.3	0.3	0.4	0.5	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1981.	75.8	11.5	0.2	0.1	0.5	0.5	0.1	0.3	0.2	0.5	0.05	0.08	0.07	0.1	0.05

Podaci su iskazani u postocima.

Ured za MNO RH

Popis '91. god.		Stvarni popisni rezultati (brojani) popis stanovništva.															
HRV	SRB	CRN	MAK	MUS	SLO	ALB	CES	MAD	ROM	RUN	AUT	TAL	ZID	NIJ	RUS	SLV	UKR
3.454.66		9.82	5.36	23.74	25.14	6.00	15.06	25.44	3.86	3.32	0.27	11.66	0.32	2.18	0.76	6.53	2.62
	631.50																

SLO = SLOVENCI. MAD = MADJARI. RUN = RUSINI. AUT = AUSTRIJANCI. RUS = RUSI. SLV = SLOVACI.

ЗА ЧАС ПОМУЗИЧКО

ЕЈ, ТАТКОВИНС

Музика: Ванчо Димитров

Текст: Огнен Неделковски

♩ = 128

Три е - зе - ра, ста - ти пла - ни - ни
 чу - ваш во ср - це то, на Бал - ка - нот
 то - пло - кат - че си, еј, Тат - ко - ви - но!
 Не - ка гре - е спо - кој - но тука сон - це
 то, Ти си сè што и - ма - ме,
 еј, Тат - ко - ви - но! Ти си сè што
 и - ма - ме, еј, Тат - ко - ви - но!
 ве - ко - ви зем - ја по - сто - ни го - рда пре - крас -
 на, во ви - си - ни твој - те гу - ла - би
 А не до - пре 1. - ни твој - те 2. лце 2. сон гер
 мир - но ле - та - т.
 в по - ле цве - та - т.
 ат. Еј, Тат - ко - ви - но!

2. Ти зепеј ми песни прекрасни
 Звездар на небото
 И кажи ми твоите судбини
 Еј, Татковини!
 Нека гре е спокојно
 Тука сонцето,
 Ти си сè што имаме.
 Еј, Татковини!

Рефрен
 Со векови земјо постани...

